

God rapporteringssed

*Råd för transparent
rapportering inom
tredje sektorn*

Innehåll

Inledning	4
01 Rapportera till intressentgrupper – gör upp en årsredovisning	5
02 Beakta olika intressentgruppers intressen	6
03 Beskriv tydligt verksamheten och målsättningarna	7
04 Berätta om finansieringen av verksamheten – koppla samman verksamhetsidén med siffrorna	8
05 Presentera det finansiella läget på ett tydligt sätt	9
06 Kontrollera att bokslutet och verksamhetsberättelsen uppfyller bokföringslagen	10
07 Beskriv koncernens struktur och verksamhetsprinciper	11
08 Var noggrann med revisionsberättelsen eller verksamhetsgranskningen	12
09 Rapportera om ledarskap, organisation och kontroll	13
10 Koncentrera dig på att rapportera om det viktigaste	14
11 Uttryck dig på ett tydligt och lättförståeligt sätt	15
12 Använd diagram, tabeller och grafer	16
13 Illustrera med hjälp av bilder	16
14 Dra nytta av nya tankar och synsätt	17
15 Planera distributionen av rapporten för intressentgrupper	18
Tävlingen Öppen rapport	19

*God rapporterings*sed

Berätta om verksamhetens syfte och målsättningar samt om värdena som styr verksamheten.

Förklara hur verksamhetens målsättningar har förverkligats under rapporteringsperioden.

Förklara tydligt hur verksamheten har finansierats och hur medlen har använts.

Koppla samman beskrivningen av verksamheten och finansieringen med siffrorna i bokslutet.

Presentera på ett tillräckligt enkelt sätt hur resultatet har uppkommit.

Tänk på vem du skriver till. Beakta intressentgruppernas olika behov och koncentrera dig på väsentliga saker.

Skriv tydligt och enkelt så att alla förstår.

Ta hjälp av grafer, tabeller och nyckeltal.

Illustrera texten med bilder.

Se till att rapporten finns tillgänglig till exempel på Internet.

Inledning

Den tredje sektorn har en betydande ställning i det finländska samhället till exempel inom social- och hälsovårdsbranschens serviceproduktion, kultur- och bildningsväsendet samt idrotts- och hobbyverksamheten. Det finns långt över hundratusen registrerade föreningar i Finland och nästan tretusen stiftelser.*

Konkurrensen om finansiering inom den tredje sektorn är hård och förtroendet hos finansörerna – som bidragsgivare, donatorer och medlemmar – byggs upp med en öppen verksamhet och en tydlig rapportering om anskaffningen och användningen av medel.

Eftersom finansörerna och media idag är allt mer intresserade av ideella föreningars och stiftelsers verksamhet och ekonomi har dessa föreningars och stiftelsers informationslämnande och finansiella rapportering blivit allt mer professionell.

Genom att varje år arrangera tävlingen Öppen rapport vill vi vara med och uppmuntra den tredje sektorn till en öppen och kvalitativ rapportering.

I tävlingen beaktas följande aspekter särskilt nogga:

- Beskrivningen av verksamheten, syftet och målsättningarna är tydlig, lättläst, begriplig, logisk, öppen och informativ.
- Bokslutet har gjorts upp i enlighet med gällande bestämmelser och det innehåller korrekta och tillräckliga

uppgifter om verksamhetens resultat och det ekonomiska läget.

- Rapporteringen om finansieringen, särskilt intäkter från offentliga insamlingar, är öppen och transparent, och rapporten innehåller dessutom tillräckligt med uppgifter om användningen av medlen och om kostnaderna för insamlingarna.
- Publikationens visuella utseende fungerar och distributionen är tillräckligt omfattande. Distributionen omfattar viktiga intressentgrupper för föreningen eller stiftelsen.

I den här publikationen har vi samlat några allmänna rapporteringsråd som baseras både på våra experters breda branschfärdighet och på de erfarenheter som tävlingen Öppen rapport har gett oss.

Kim Karhu
Verkställande direktör
PwC Suomi

* Med den tredje sektorn avses i det finländska samhället i huvudsak föreningar och stiftelser. Ofta anses även annan organiserad samhällsaktivitet ingå i den tredje sektorn.

01 Rapportera till intressentgrupper – gör upp en årsredovisning

Förutom det officiella bokslutet och den officiella verksamhetsberättelsen som bokföringslagen förutsätter gör många föreningar och stiftelser upp en mer omfattande rapport särskilt avsedd för intressentgrupperna om verksamheten, resultatet och det ekonomiska läget. Den här rapporten kallas ofta för årsredovisning eller årsöversikt. I de här anvisningarna kallar vi även dokumentet ifråga för rapport eller rapport för intressentgrupper.

Till årsredovisningen bifogas ofta bokslutet eller ett sammandrag av det. Även verksamhetsberättelsen som förutsätts av bokföringslagen kan bifogas om en sådan har gjorts upp. Skillnaden mellan verksamhetsberättelsen och årsredovisningen är att informationen i verksamhetsberättelsen begränsas till de minimikrav som lagen förutsätter.

Rapporten för intressentgrupper innehåller däremot en mer omfattande beskrivning av föreningens eller stiftelsens verksamhet, verksamhetens principer och målsättningar samt verksamhetens samhälleliga betydelse. Med hjälp av

rapporten kan organisationen öppet visa att den är en pålitlig samarbetspartner som håller vad den lovat. Insynen är avgörande även när det gäller enskilda donatorer. Öppenheten skapar säkerhet och trovärdighet bland potentiella donatorer och bland andra som överväger att ta del av verksamheten eller som annars är intresserade av den.

Hörnstenarna i rapporten för intressentgrupperna är tydlighet och pregnans samt beaktande av olika målgrupper. Det är bra att illustrera texten med bilder och grafer. Att dela upp rapporteringen enligt verksamhetsområde gör även beskrivningen av verksamheten tydligare. Årsredovisningen och åtminstone bokslutet, verksamhetsberättelsen och revisionsberättelsen bör finnas tillgängliga på Internet.

02 Beakta olika intressentgruppers intressen

Personen som sammanställer årsredovisningen ska beakta att årsredovisningen framför allt är en för intressentgrupperna avsedd beskrivning av årets verksamhet och dess finansiering, verksamhetens principer och målsättningar samt bland annat verksamhetens samhälleliga betydelse. Olika intressentgrupper som använder informationen för olika syften, och ibland även som grund för beslutsfattande, är intresserade av den tredje sektorns verksamhet. Därför är det viktigt att personen som sammanställer rapporten vet vilka målgrupperna är och vilken typ av information som är viktig för dem.

Vid planeringen av rapportens innehåll ska bland annat följande intressentgruppers informationsbehov beaktas:

- Medlemmar (ordinarie, stöd- och vänskapsmedlemmar), som vill veta vad som händer i föreningen, vad deras medlemsavgift använts till och hur föreningen har förverkligat sin verksamhetsidé under året.
- Donatorer, som är intresserade av hur föreningen/stiftelsen har använt donerade medel, hur den har beaktat önskemål om hur donationerna ska användas och hur donationen har stött föreningens/stiftelsens verksamhetsidé.
- Potentiella donatorer och medlemmar, som vill veta vad föreningen/stiftelsen har för målsättningar med sin verksamhet och hur de planerar att uppnå målen.
- Sponsorer, som följer med föreningens/stiftelsens verksamhet för att bedöma om sponsorerade medel har använts förnuftigt, om föreningen/stiftelsen är tillräckligt intressant för att sponsras och om den klarar en etisk granskning.
- Bidragsbeviljande myndigheter, som ofta förutsätter redogörelser över användningen av beviljade bidrag och som kontrollerar föreningens/stiftelsens årsredovisning i det avseendet.
- Stipendiemottagare, som till exempel är intresserade av principerna för beviljande av stipendium och av kontinuiteten i verksamheten.
- Personal, som är intresserad av kontinuiteten i verksamheten och planerade utvecklingsprojekt och andra projekt som berör personalen.
- Personer som använder tjänsterna, som är intresserade av tjänstens kvalitet och bevarandet av kvalitet, men även av hur föreningens/stiftelsens verksamhetsprinciper stämmer överens med köparens etiska principer.
- Långgivare, särskilt banker, som följer upp sina finansieringsrisker.
- Media, som följer med hur den tredje sektorn utövar sin verksamhet och sköter sin uppgift.

Stiftelser ska särskilt beakta patent- och registerstyrelsen, som i samband med sin lagstadgade kontroll vill veta vad stiftelsen och dess förvaltning har gjort, hur mycket pengar som använts och till vad, samt hur stiftelsens ekonomiska läge ser ut.

03 Beskriv tydligt verksamheten och målsättningarna

Offentlig finansiering till föreningar och stiftelser förutsätter en öppen och transparent rapportering om verksamheten och verksamhetens målsättningar. I motsats till kommersiella samfund är ideella samfunds och stiftelser främsta målsättning inte att generera vinst, utan att förverkliga den ideella uppgiften som definieras i stadgarna.

I rapporten till intressentgrupperna ska klart och tydligt framgå föreningens eller stiftelsens syfte med sin verksamhet, vad den gör och varför, vilka målsättningar den har, hur man planerar uppnå dessa målsättningar, hur föreningen/stiftelsen har lyckats med sin verksamhet och hur verksamheten ska avancera. I rapporten är det bra att jämföra utvecklingen av föreningens/stiftelsens verksamhet med stadgan och uppsatta målsättningar. Om det är möjligt bör uppnåendet av målsättningarna bedömas och presenteras med mätbara, motiverade, begripliga och jämförbara mätkriterier, även på andra sätt än i pengar.

I rapporten kan man bland annat förklara hur föreningen har verkat för sina medlemmars bästa – vilka kommittéer den suttit med i och vilka lagmotioner den har sammanställt. I stipendiestiftelsers årsredovisningar ska man i sin tur utreda de utbetalade stipendierna i jämförelse med principerna som fastställts i stiftelsens stadgar.

Till grundprinciperna för rapportering om hållbar utveckling hör att man i rapporten till intressentgrupperna förutom ekonomiska aspekter även redogör för verksamhetens sociala och miljömässiga påverkan samt för den egna organisationen, personalpolitiken och relationerna till intressentgrupper.

04 Berätta om finansieringen av verksamheten – koppla samman verksamhetsidén med siffrorna

Det behövs finansiering för att förverkliga verksamhetsidén och även bara för att upprätthålla verksamheten. Utöver en beskrivning av verksamheten och målsättningarna ska årsredovisningen innehålla uppgifter om verksamhetens kostnader och finansiering. I rapporten ska redogöras för hur mycket och till vilka ändamål pengar har spenderats. Resultaten och finansieringen kan redovisas genom att bifoga resultaträkningen eller ett sammandrag av den och en utredning över hur resultatet har uppkommit till årsredovisningen. I allmänhet är det dock nödvändigt att rapportera om det ekonomiska resultatet och finansieringen mer noggrant än bara med resultaträkningen, till exempel genom att bifoga mätkriterier angivna i pengar till beskrivningen av verksamheten. På så sätt kan verksamhetsidén kopplas till siffrorna. Ofta är det dock så att organisationens resultaträkning inte ger en fullständig bild av verksamhetens faktiska omfattning, eftersom verksamheten delvis bedrivs med frivilliga krafter och med hjälp av företagens pro bono-stöd (lat. ”pro bono publico”, ”för det allmännas bästa”). För att läsaren ska få en uppfattning om organisationens verkliga omfattning rekommenderas det att berätta om frivillig- arbetets och pro bono-arbetets betydelse för att verksamhetens målsättningar ska kunna uppnås.

Många föreningar och stiftelser finansieras med offentliga medel. Även om finansären får en separat, ofta väldigt detaljerad beskrivning av verksamheten ska användningen av offentliga medel redovisas tillräckligt detaljerat även i årsredovisningen.

Många föreningar finansierar sin verksamhet nästan enbart med medlemsavgifter. I samband med värvningen av medlemmar förbinder sig föreningen till den uppgift som fastställts i stadgarna och den är skyldig att i sin verksamhet infria de löften som getts. Med hjälp av årsredovisningen rapporterar föreningen till medlemmarna hur de mål som presenterats i verksamhetsplanen har förverkligats och vad verksamheten har kostat.

I allmänhet finansieras stipendiestiftelsers verksamhet i huvudsak med avkastning från placeringar och med donationer. I rapporten presenteras vanligtvis hur nya medel placeras, vinsten och nya donationer samt hur mycket som utbetalats i stipendier och i vilket syfte. I en bra årsredovisning ingår även en förklaring av grundprinci-

perna för placeringar och utdelningsprinciperna för stipendier.

Särskilt föreningar och stiftelser som har många tillgångar eller betydande investeringar bör även rapportera om verksamhetens kassaflöde, trots att bokföringslagen inte förutsätter en separat finansieringsanalys.

Allmänt sett kan man säga att rapporteringen av kampanjer för medelinsamling inte har varit tillräckligt öppen i Finland. Åtminstone borde man rapportera om den insamlade summan och användningen av medlen, och på så sätt beakta donatorns synvinkel. Även information om de etiska principerna för medelinsamlingen och om den interna kontrollen av medelinsamlingen och den övriga verksamheten skulle öka trovärdigheten.

Trots att siffrorna i officiella bokslut anges med en cents noggrannhet bör siffrorna i inofficiella rapporter för tydlighetens skull anges med till exempel tusen euros noggrannhet beroende på föreningens/stiftelsens storlek.

05 Presentera det finansiella läget på ett tydligt sätt

Fastän det officiella bokslutet i sin helhet inte bifogas till rapporten för intressentgrupperna finns det skäl att bifoga en balansräkning med de viktigaste bilagorna och tilläggsuppgifterna som beskriver föreningens/stiftelsens ekonomiska läge. Viktiga uppgifter som beskriver det ekonomiska läget är bland annat föreningens/stiftelsens ansvar, placeringstillgångarnas gängse värde och fördelningen av tillgångsandelarna i anläggningstillgångar som används i den huvudsakliga verksamheten och i placerings-tillgångar. Placeringstillgångar är tillgångar, med vars avkastning den huvudsakliga verksamheten finansieras. Eventuella (mindre) tillgångar som används i affärsverksamheten ska även redovisas.

Balansräkningen visar pengarnas ursprung och användningen av pengarna vid en särskild tidpunkt, räkenskapsperiodens sista dag. Pengarnas ursprung är skulder och eget kapital, och de visas på balansräkningens aktiva sida. Vad pengarna har använts till och var de är bundna vid den här tidpunkten visas på balansräkningens passiva sida. En utredning krävs särskilt i de fall då organisationen har en stor skuld i förhållande till sin storlek eller verksamhet.

Det är mycket viktigt att kunna garantera att pengarna räcker till för att täcka framtida kostnader i verksamheten med en buffert. En bedömning av utvecklingen av det ekonomiska läget underlättas bland annat av information om kassabudgeten. Särskilt när föreningens eller stiftelsens ekonomiska läge är svagt finns det anledning att förklara hur verksamheten kommer att finansieras i framtiden. Även när det

ekonomiska läget är bra finns det skäl att förklara varför ett bra ekonomiskt läge är en förutsättning för föreningens/stiftelsens fortsatta verksamhet och/eller vilka framtida investeringar, evenemang eller risker i anslutning till verksamheten man har förberett sig för med ett bra kassaläge. Ideella föreningars eller stiftelsers mål är inte att samla eget kapital.

06 Kontrollera att bokslutet och verksamhetsberättelsen uppfyller bokföringslagen

Alla föreningar och stiftelser är bokföringsskyldiga. Därmed har de en skyldighet att upprätta ett bokslut som uppfyller kraven i bokföringslagen och bokföringsförordningen, och som innehåller en resultaträkning och en balansräkning med noter. I enlighet med bokföringslagen ska större föreningars och stiftelsers bokslut även innehålla en verksamhetsberättelse som uppfyller bokföringslagen.

Bokslutet eller ett sammandrag av det bifogas ofta årsredovisningen. Om årsredovisningen innehåller ett sammandrag av bokslutet ska man enligt bokföringslagen nämna att bokslutet inte är det officiella bokslutet som bokföringslagen förutsätter. En verksamhetsberättelse i enlighet med bokföringslagen kan även bifogas årsredovisningen om en sådan har gjorts upp.

Kort om verksamhetsberättelsen

Med verksamhetsberättelse avses en rapport om verksamheten som upprättats i enlighet med bokföringslagen och som ingår i bokslutet. Principerna för sammanställning av och innehållskraven för verksamhetsberättelsen baseras på bokföringslagen, bokföringsnämndens anvisningar och lagen om stiftelser. En verksamhetsberättelse som endast uppfyller minimikraven i bokföringslagen tillfredsställer inte intressentgruppernas informationsbehov.

Förening

I praktiken sammanställs någon form av verksamhetsberättelse i alla föreningar, eftersom medlemmarna eller de övriga intressentgrupperna behöver den. Ofta förutsätter även föreningens stadgar att en verksamhetsberättelse görs upp. Enligt bokföringsnämndens anvisningar bör en så kallad liten förening, som inte sammanställer den verksamhetsberättelse som avses i bokföringslagen, för tydlighetens skull kalla rapporten som berättar om verksamheten för något annat än verksamhetsberättelse, till exempel årsberättelse.

Stiftelse

Enligt lagen om stiftelser ska stiftelser alltid sam-

manställa en verksamhetsberättelse, varav det åtminstone i stora drag ska framgå på vilket sätt stiftelsen har verkat för att förverkliga sin målsättning under räkenskapsperioden.

Enligt bokföringsnämndens allmänna anvisningar bör så kallade små stiftelser, som inte upprättar den verksamhetsberättelse som avses i bokföringslagen, för tydlighetens skull kalla sin verksamhetsberättelse för ”verksamhetsberättelse som lagen om stiftelser förutsätter”.

Verksamhetsberättelse i enlighet med bokföringslagen

Enligt bokföringslagen ska en verksamhetsberättelse bifogas bokslutet om minst två av följande belopp har överskridits under den senaste och den näst senaste räkenskapsperioden:

1. Omsättningen eller motsvarande intäkt 7 300 000 euro
2. Balansräkningens slutsumma 3 650 000 euro
3. I medeltal 50 anställda.

Enligt bokföringslagen ska man i verksamhetsberättelsen på ett objektivt och täckande sätt uppskatta vilka de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna är i förhållande till omfattningen av och strukturen på den bokföringsskyldigas verksamhet. Även omständigheter som påverkar affärsverksamhetens utveckling samt det ekonomiska läget och resultatet ska bedömas. I en bra verksamhetsberättelse förklaras även tillräckligt tydligt hur resultatet för räkenskapsperioden har uppkommit och omständigheterna som inverkat på det ekonomiska läget. Beskrivningen av resultatet och det ekonomiska läget får inte endast utgöras av resultaträkningen och balansräkningen.

För att verksamheten, det ekonomiska läget och resultatet ska kunna förstås bör verksamhetsberättelsen även innehålla de centrala nyckeltalen, övriga uppgifter om personalen och miljöfaktorer samt andra omständigheter som är betydelsefulla med tanke på den bokföringsskyldiges verksamhet. Vid behov ska kompletterande uppgifter och ytterligare förklaringar om siffrorna i bokslutet ingå.

07 Beskriv koncernens struktur och verksamhetsprinciper

Föreningar eller stiftelser kan ha dotterbolag eller andra underordnade samfund eller stiftelser. Allt oftare överförs föreningarnas affärsverksamhet till aktiebolag och tillgångarna till stiftelser. För att intressentgrupperna ska få en korrekt bild av helheten, dvs. verksamhet, resultat och ekonomiskt läge som omfattas av samma bestämmanderätt, bör rapporten täcka hela koncernen. Även om lagen inte så kräver bör ett bokslut för hela koncernen göras upp om det ger en tydligare bild av helheten. Om ett koncernbokslut inte görs upp bör en berättelse om koncernen samt föreningar och stiftelser som verkar i organisationens närmaste krets ingå. Information som bör finnas med rör bland annat förvaltningsstrukturen, bestämmanderätten, centrala penningflöden, avtal osv.

Kort om skyldigheten att sammanställa ett koncernbokslut

Enligt bokföringslagen ska en förening eller en stiftelse upprätta ett koncernbokslut om koncernen idkar affärsverksamhet, eller om föreningen/stiftelsen utan att själva idka affärsverksamhet aktivt deltar i ledningen, finansieringen eller motsvarande av ett dotterbolag som idkar affärsverksamhet. Bokföringsnämnden har fastställt att detta kan ske till exempel så, att ett ideellt samfund eller en stiftelse antingen vid sidan av sin egen verksamhet eller på annat sätt överlåter förvaltnings-, finansierings- eller andra tjänster till sitt dotterbolag eller får dem från sitt dotterbolag. Ett koncernbokslut förutsätts dock inte av lagen om sammanlagt högst ett av följande belopp för koncernföretagens del har överskridits under den senaste och den näst senaste räkenskapsperioden:

1. Omsättningen eller motsvarande intäkt 7 300 000 euro
2. Balansräkningens slutsumma 3 650 000 euro
3. I medeltal 50 anställda.

Motsvarande intäkt till omsättningen anses avse den sammanlagda intäkten för föreningens/stiftelsens huvudsakliga verksamhet, medelanskaffning samt placerings- och finansieringsverksamhet.

Enligt bokföringslagen uppstår en koncern när en bokföringsskyldig part får bestämmanderätt i ett annat företag. Bestämmanderätten medföljer antingen röstmajoritet genom ägande eller uppstår om en bokföringsskyldig får rätt att utse eller avsätta majoriteten av en annan bokföringsskyldigs styrelsemedlemmar. Principen om öppenhet inkluderar alla bokföringsskyldiga som omfattas av samma bestämmanderätt i koncernen.

08 Var noggrann med revisionsberättelsen eller verksamhetsgranskningen

Alla stiftelser och större föreningar ska ha minst en revisor. Små föreningar behöver inte välja en revisor, men om en revisor inte har utsetts ska en verksamhetsgranskare utses. Endast en auktoriserad revisor får utföra revisionen, dvs. en CGR- eller GRM-revisor och i vissa fall även en OFR-revisor. För att öka förtroendet är det en bra idé att bifoga revisionsberättelsen eller verksamhetsgranskningsberättelsen till årsredovisningen. Vi rekommenderar ändå för öppenhetens skull att revisionsberättelsen eller verksamhetsgranskningsberättelsen bifogas till årsredovisningen.*

Om revisionsberättelsen eller verksamhetsgranskningsberättelsen bifogas årsredovisningen ska man komma ihåg att bokslutet och verksamhetsberättelsen som bifogas årsredovisningen ska motsvara det officiella bokslutet som revisorerna eller verksamhetsgranskarna har granskat och på basis av vilket granskarna har gett sitt

utlåtande. Om man i rapporten till intressentgrupper presenterar betydande uppgifter som inte ingår i bokslutet, såsom statistik över verksamheten, kan dessa uppgifter granskas separat. En försäkran om att rapporten gjorts upp frivilligt ökar trovärdigheten för de uppgifter som presenteras i rapporten.

** En förening anses som en liten förening om den under den senaste och den näst senaste räkenskapsperioden har uppfyllt högst en av följande förutsättningar: 1) Balansräkningens slutsumma överskrider 100 000 euro, 2) omsättningen eller motsvarande intäkter överskrider 200 000 euro eller 3) föreningen sysselsätter i genomsnitt fler än tre personer.*

09 Rapportera om ledarskap, organisation och kontroll

Betydelsen av förvaltningens lagenlighet och ändamålsenlighet har i ideella föreningar och stiftelser ökat på grund av finansieringskällorna för deras verksamhet. För att öka förtroendet ska det rapporteras om föreningens/stiftelsens förvaltningsorgan samt om deras roll och uppgifter. Det är även bra att inkludera antalet sammanträden som förvaltningsorganen hållit, medlemmarnas namn och eventuellt även deras bakgrund och mandatperiod i rapporten. Särskilt när det gäller stiftelser är det bra att berätta om förfarandet och principerna som tillämpas när styrelsemedlemmarna utses. Det är även bra att berätta om utskotten som övervakar ledningens verksamhet och deras uppgifter.

Det finns skäl att kort beskriva organisationen och ansvarsområdena. Vad gäller personalen kan man utöver den grundläggande informationen, såsom antal och löner, även berätta om till exempel utbildningsbakgrund, åldersfördelning, könsfördelning, anställningsförhållandets längd och lönesystemet. Uppgifter om medel som spenderats på personalens utveckling, åtgärder som vidtagits med medlen och de mest betydande utvecklingsprojekten ger en skarpare bild av organisationens sätt att leda sin personal.

Rapportering om löner och arvoden, samt motiveringarna till ersättningarna, för medlemmar i föreningens/stiftelsens ledning och förvaltningsorgan ökar insynen. Även förklaringar om regelverket som styr organisationens ledning, kontroll, ekonomi och förvaltning ökar förtroendet.

10 Koncentrera dig på att rapportera om det viktigaste

Genom att koncentrera sig på saker som är väsentliga för intressentgrupperna säkerställer man att alla centrala resultat från föreningens eller stiftelsens verksamhetsår förmedlas till de som är intresserade. En alltför detaljerad, vidsträckt eller pratig beskrivning av verksamheten eller inkluderande av mindre viktiga saker i rapporten leder till en oklar helhet, och de viktiga sakerna särskiljs inte från de mindre viktiga.

Väsentligheter är siffror som beskriver interna syften som är fastställda i föreningens eller stiftelsens stadgar och som förvaltningsorganen beslutar om, såsom strategin och förverkligandet av mål som utarbetats på basis av den. I det här sammanhanget är även risker och kritiska framgångsfaktorer väsentliga saker som ska rapporteras om. Då kan läsaren bedöma möjligheterna för att föreningens eller stiftelsens strategi förverkligas och förutsättningarna för den fortsatta verksamheten. Vad gäller riskerna är det även viktigt att i tillräcklig utsträckning berätta om organisationens strategiska risker, som på lång sikt påverkar verksamhetens innehåll, omfattning och finansieringsläge. Exempel på riskerna ifråga är bland annat risker gällande ryktet, lagstiftningsrisker (förändringar), värvning av nya frivilligarbetare och medlemmar när de nuvarande blir äldre osv.

Vid fastställandet av vad som är väsentligt ska man även beakta den rapporterade aktörens externa verksamhetsmiljö och intressentgruppernas förväntningar. Påfrestningar i verksamhetsmiljön kan till exempel vara förändringar i regelverk, som är väsentliga saker som ska rapporteras om i de fall de har en strategisk betydelse.

Även aktualiteter inverkar på vad som är väsentligt. Aktuella ärenden som varit föremål för allmän diskussion ska kartläggas

och man behöver fundera över vilken betydelse de har för föreningens eller stiftelsens verksamhet och framtid. Det är ytterst viktigt att se till att rapportens innehåll är fullständigt. Med fullständighet menas här att rapporten täcker hela föreningens eller stiftelsens verksamhet och att den är heltäckande även geografiskt.

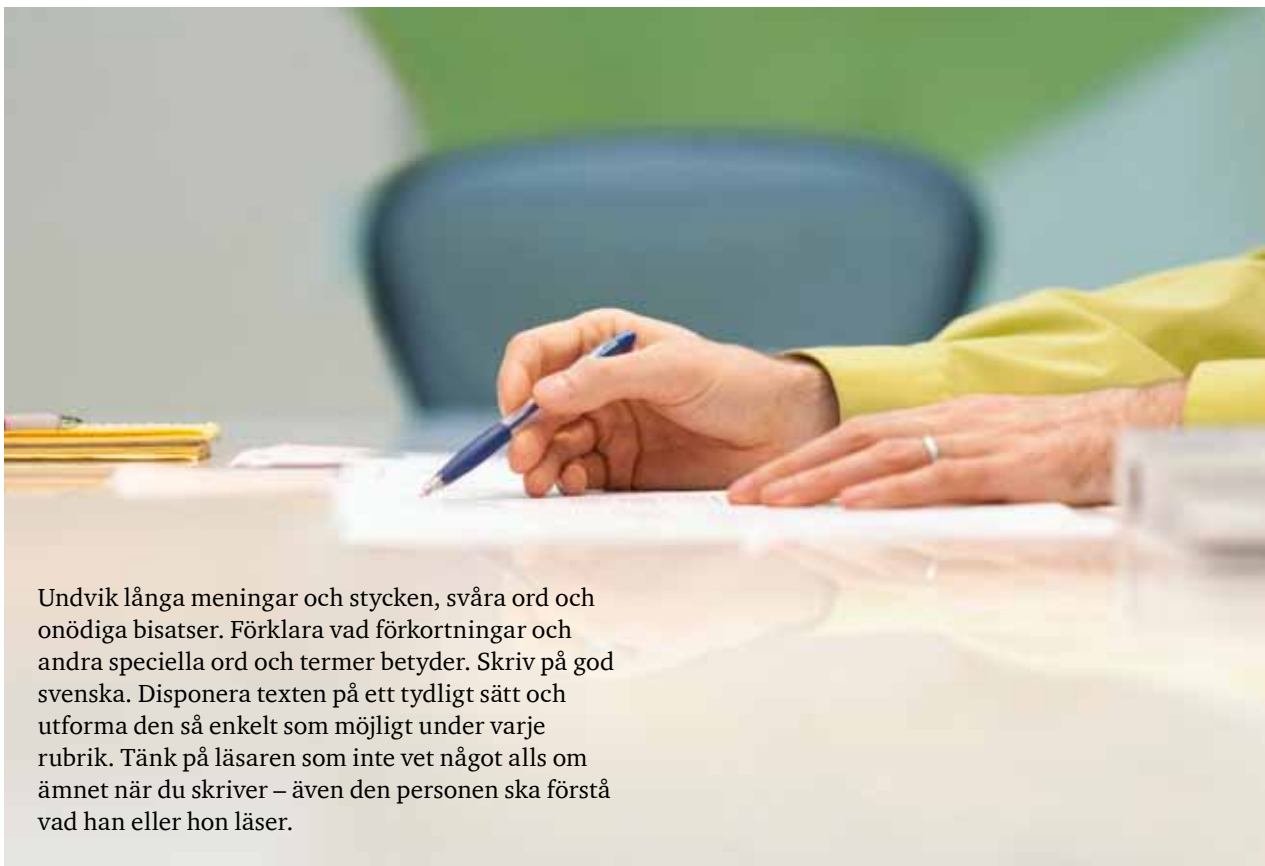
Öppenhet och ärlighet förutsätter att man även berättar om saker som man inte lyckades uppnå enligt målsättningarna och inte bara om saker som man lyckades med under verksamhetsåret. Därtill behöver man berätta om hur verksamhetens framtid ser ut.

Föreningar/stiftelser som ingår i en internationell organisation eller som har ett nära samarbete med en internationell organisation bör i sin årsredovisning redogöra för hur föreningens/stiftelsens egen verksamhet och medelanvändning påverkas av att den är en del av organisationen ifråga. Inhemska donatorer är särskilt intresserade av att veta hur mycket av medel som samlats in i Finland används utomlands via den internationella organisationen och hur användningen av dessa medel kontrolleras.

Slutligen bör man även kontrollera att rapporten inte saknar väsentliga uppgifter som skulle kunna påverka intressentgruppens bedömning eller beslutsfattande gällande föreningen eller stiftelsen.

11 *Uttryck dig på ett tydligt och lättförståeligt sätt*

För att ingjuta förtroende ska rapporten vara transparent, informativ och tydlig. Läsarna ska snabbt och enkelt kunna få ett grepp om helheten, och de ska kunna skumma igenom rapporten. Koncentrera dig därför på att rapportera om saker som är väsentliga för intressentgrupperna. För den som bläddrar igenom rapporten är det bra om varje avsnitt i rapporten inte bara är en del av en helhet, utan även en helhet i sig. Hänvisningar till saker som rapporterats om på andra ställen ska undvikas.

Undvik långa meningar och stycken, svåra ord och onödiga bisatser. Förklara vad förkortningar och andra speciella ord och termer betyder. Skriv på god svenska. Disponera texten på ett tydligt sätt och utforma den så enkelt som möjligt under varje rubrik. Tänk på läsaren som inte vet något alls om ämnet när du skriver – även den personen ska förstå vad han eller hon läser.

12 Använd diagram, tabeller och grafer

Sträva efter en heltäckande, koncis rapportering och ta hjälp av grafik för att göra rapporten mer tydlig. Till exempel förändringar i antalet medlemmar, anställda eller deltagare i verksamheten kan presenteras i grafisk form för att ge en tydlig bild av utvecklingen. Läsaren får även lättare ett grepp om fördelningen av kostnader och finansiering eller om medelinsamlingen som gjorts under året med hjälp av uppställningar i form av stolpar, diagram och pajfigurer.

Ge liv åt rapporten med hjälp av jämförelser och siffror, som kan fungera som hjälpmedel för beskrivningen av organisationens verksamhetsidé, organisation och verksamhet samt dess effektivitet och kanske organisationens synlighet i media. Alla nyckeltal behöver inte vara traditionella nyckeltal, utan många verksamhetsspecifika tal åskådliggör

verksamheten ännu bättre. Använd till exempel nyckeltal för antalet medlemmar, personer som ska rehabiliteras, utbildade, webbplatsbesökare, ordnade evenemang eller tryckta broschyrer. Förklara på ett begripligt sätt vilka mätare som använts och motivera användningen.

13 Illustrera med hjälp av bilder

Ett fotografi eller en annan bild kan väcka intresse för eller liva upp en viktig sak som annars skulle te sig svårtolkad eller tråkig för en utomstående. Bifoga fotografier från evenemang som ordnats, på målgrupper för bidrag och från andra händelser under året. Av de här bilderna kan man till exempel skapa en visuellt lockande framsida på en årsredovisning som i övrigt kan vara mycket enkel.

Bilderna gör att läsaren får en mera konkret bild av ämnet. Enligt det gamla talesättet säger ju en bild mer än tusen ord. Kom även ihåg bildtexternas betydelse eftersom det är möjligt att läsaren endast läser dem.

14 *Dra nytta av nya tankar och synsätt*

Dra nytta av organisationens medlemmars eller andra intressentgruppers åsikter och tankar i din rapportering för att föra fram aktuella ämnen och stämningar från fältet. Har något av ämnena en samhällelig betydelse? Kan du dra nytta av åsikterna eller ställningstagandena som framkommit och på så sätt väcka ännu mer intresse?

Å andra sidan kan det även vara upplysande att berätta om förändringar i verksamhetsmiljön eller om andra aktualiteter som kan kopplas till verksamheten. Bekanta dig även med andra organisationers årsredovisningar – de kan inspirera dig till nya idéer.

15 *Planera distributionen av rapporten för intressentgrupper*

Även en omsorgsfullt utarbetad rapport uppfyller inte målsättningarna som ställts på den om den inte når sin publik. Kanalen och tidpunkten för distributionen av rapporten för intressentgrupper bör planeras enligt rapportens målgrupper. Man bör även tänka på att rapporten ska vara lätt att hitta och läggas ut i tid på Internet.

Om det i rapporten för intressentgrupper hänvisas till andra rapporter, till exempel till bokslut, ska dessa andra rapporter även vara lättillgängliga.

Mer information

Merja Lindh, tfn. 050 520 3116, merja.lindh@fi.pwc.com

Samuli Perälä, tfn. 0400 727 360, samuli.perala@fi.pwc.com

Tävlingen Öppen rapport

2011

**Öppen
rapport**

Tävlingen Öppen rapport som PwC ordnar är avsedd för föreningar och stiftelser som samlar in medel via medlemsavgifter, donationer eller offentliga insamlingar, eller på annat sätt använder offentliga medel för allmännyttiga ändamål. Tävligen ordnas varje år och syftet är att uppmuntra aktörer inom den tredje sektorn att rapportera på ett transparent och högkvalitativt sätt.

Prissumman på 15 000 euro delas mellan vinnarna. Rapporter som bedöms är de årsredovisningar eller andra motsvarande rapporter med vilka en förening eller en stiftelse rapporterar om sin verksamhet och ekonomi för medlemmarna och andra intressentgrupper.

Priset utdelas på basis av kriterier som fastställts av ett råd som består av PwC:s experter på allmännyttiga samfund och stiftelser samt samhällsansvar och av utomstående experter.

Vinnare i tävlingen Öppen rapport

2005

Vinnare:

Förbundet Utvecklingsstörning

Hedersomnämningen:

Suomen Mielenterveysseura,
Suomen Liikunta ja Urheilu
Kirsikoti

2006

Vinnare i serien för stora föreningar och stiftelser:

Kuulonhuoltoliitto

Vinnare i serien för små föreningar:

Pääkaupunkiseudun Partiolaiset

Hedersomnämningen i serien för stora föreningar:

Föreningen för Mental Hälsa i Finland

2007

Vinnare i serien för stora föreningar och stiftelser:

Sininauhaliitto

Vinnare i serien för små föreningar och stiftelser:

Zimbabwen AIDS-orvot

Hedersomnämningen i serien för stora föreningar och stiftelser:

Samfundet Folkhälsan i Svenska Finland

Hedersomnämningen i serien för små föreningar och stiftelser:

Jyväskylän Sotainvalidien Asuntosäätiö

2008

Vinnare i serien för stora föreningar och stiftelser:

Helsingfors Diakonissanstaltens stiftelse

Vinnare i serien för små föreningar och stiftelser:

Vailla vakinaista asuntoa ry

Hedersomnämningen i serien för stora föreningar och stiftelser:

Suomen Pipliaseura ry
Nuorten ystävät ry

Hedersomnämningen i serien för små föreningar och stiftelser:

Finlands Räddningshundförbund

2009

Vinnare:

Livet är Det Bästa Ruset
Epilepsialiitto
Nyyti

Hedersomnämningen:

Finlands Djurskyddsföreningars Förbund
Pirkanmaan Hoitokoti
A-klinikstiftelsen

2010

Vinnare:

Suomen Osteoporoosiliitto

Beslutsgrunderna:

- Förbundet är väl insatt i de bästa rapporteringsprinciperna och inrymt all väsentlig information i sin rapport.
- Rikligt med bra information om verksamheten och ekonomin – begriplig även för en utomstående läsare.
- Ett litet förbund, rapporterat effektivt alla kärnuppgifter.
- En bra och lättläslig berättelse för en liten avgift.
- I internet men ekonomisk information saknas.

Finlands UNICEF-förening

Beslutsgrunderna:

- En rapport som är utmärkt och täckande.
- I rapporten anges även verksamhetens effektivitet.
- En behaglig och läsarvänlig layout. Innehåller balanserade uppgifter gällande verbal information, siffror och grafik.
- Ett bra exempel är, hur en finländsk organisation som en del av en internationell organisation berättar om den internationella organisationens verksamhet.
- Avsaknaden av uppgifterna gällande arrangemangen av den internationella organisationens övervakning kan betraktas som en brist.

Pääkaupunkiseudun Partiolaiset

Beslutsgrunderna:

- Rapporten är högklassig från år till år.
- Positivt; vid uppgörandet av rapporten i bakgrunden frivilligt arbete.
- Rapportens och internetsidornas uppgifter har förenats väl.
- Man kunde berätta mera om om verksamhetens risker och framtidens visioner.
- Förvaltningens del (stadgar, siffror osv.) knapp även på internet.

Hedersnämmanden:

Suomen Pipliaseura

Beslutsgrunderna:

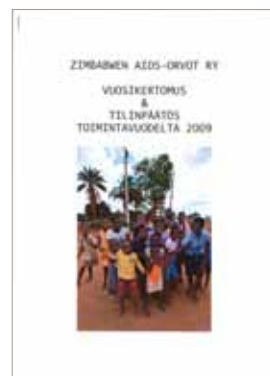
- En bra och täckande rapport.
- Rapporten är väldigt klar, sympatisk och rapporten har en vacker layout. En lyckad kombination av bilder och tabeller med teksten.
- Detaljrik berättelse över förvaltningen och ekonomin.
- Pipliaseura har även bra internetsidor.
- Från internet finner man årsredovisningar och stadgar.
- Positivt, trots stor balansomslutning, att arvoden inte erlagts åt förvaltningen.
- Den ekonomiska informationen kunde bättre kombineras med beskrivning av verksamheten.

Zimbabwen AIDS-orvot

Beslutsgrunderna:

- Rapporten har förbättrats år för år, även efter belöningen i Öppen rapport -tävlingen i 2007.
- Trots små resurser är rapporten till innehållet och till layouten högklassig.
- Ur rapporten framgår föreningens historia och uppmantrar att delta i verksamheten.
- Man kunde berätta mera om övervakningen av medelsförbrukningen. Vara
- Bra internetsidor där verksamhetsberättelsen ingår men stadgarna saknas.

www.pwc.com/fi

PricewaterhouseCoopers Oy, PB 1015, 00101 Helsingfors.
Telefon 09 22 800, fax 09 174 102.

PwC erbjuder dig konsultation av företagsledningen, revision samt tjänster gällande företagsstruktureringar, beskattning och säkerheter i 158 länder. Du får assistans globalt av 169 000 och i Finland över 700 experter, vilka är yrkeskunniga med gedigen branschkunnskap – oberoende om ditt företag är växande, börsnoterat eller verkar inom den officiella sektorn. PwC innebär en av medlemsföretagen bildad kedja vid namn PricewaterhouseCoopers International Limited, varvid varje medlemsföretag är en självständig juridisk enhet.

© 2011 PricewaterhouseCoopers Oy. Alla rättigheter förbehålles.

